

PANUN pakinoita

Napapiirin kulttuurijuhlien johdosta

Rovaniemellä ja Kemissä on näinä päivinä juhlittu henkisen kulttuurin merkeissä. Napapiirillä, joka otsikossa mainitaan, en tietenkään sananmukaisesti tarkoita Kemiä, mutta otetaan asia noin arktisesti ylipänsä. Niin, siellä juhlitaan, kun sekä Rovaniemen Seitapiiri, että Kemian Taideyhdistys täyttävät kumpikin 10 vuotta. Samanaikaisesti vietetään taas kerran kulttuuriviikkoa kahdessa kaupungissa. Lapin ja Peräpohjolan — tai sanosimmeko »lappilainen» ja peräpohjalainen — kulttuuri esittäytyy. Kaksi pienehköä piiriä, jotka kumpikin ovat pyrkineet olemaan »se suola, jota kaivataan», toimii, mutta samanaikaisesti on myös suuri yleisö liikkeellä. On ollut näissä keskuksissa ennenkuin, miksikäpä ei nytkin, juhlavuonna.

Lapin kulttuuriviikko, jota aluksi vietettiin vain Rovaniemellä, sittemmin myös Kemissä, on pyrkinyt avaamaan ikkunoita myös muuhun Suomeen, ja niinpä näiden viikkojen aikana on nähtykin pohjoisilla palkisilla vieraina toinen toistaan kuuluisampia kirjailijoita, laulu- ja instrumenttisolisteja, tiedemiehiä, puhujia, esteetikkoja ja muita kriitikkoja. Vuosien varrella olen ehtinyt monet kerrat piipahtaa pohjoisessa juuri näiden juhlapäivien aikana, ja monta ikimuistettavaa hetkeä olen siellä viettänyt. Varsinkin sinne todelliseen napapiiriin, Rovaniemelle, tuntuu olleen suhteellisen helppo saada nimekkäitä kirjailijavieraita. Siellä on pidetty sellaisia kirjailijakongresseja, että luulen vain Helsingin voivan esittää vastaavaa, mutta se ei ole enää mikään suhteellinen vertailukohta. Matineojen yhteydessä on sekä virallisesti, puolivirallisesti että epävirallisesti syntynyt mitä mielenkiintoisimpia kirjailijakongresseja. Siellä ovat tavanneet toisensa monet kirjailijakuuluisuudet, jotka tuskin aikaisemmin olivat edes samaan huoneeseen sattuneet. Asioita sivusta seuraneille, mutta muuten mukana olleille, tällaiset yhteenotot ovat olleet antoisia tilaisuuksia, sen kai jokainen arvaa. Yhteenotolla en tarkoita mitään kärhämää, kaukana siitä. Hyvin, yllättävänkin hyvin, monet kynän mestarit ovat mahtuneet samaan pöytään. Pientä kilpailua on joskus saattanut syntyä sananvapaudesta, niinkuin sinäkin muistorikkaana iltana, kun neljä kirjailijaa piti yhtäaikaan pöytäpuhetta »paistiin päästyä», jokainen tietysti oman sydämensä aivoituksista.

Mutta pysytäänpä virallisissa asioissa!

Täällä Oulussa, joka on »hiukan» suurempi kaupunki, ei ole uskaltanut edes jokavuotisten taidepäivien järjestämiseen, saati kulttuuriviikon, ja epäilen minäkin, tokko yleisöä olisi riittänyt. Ihmetelty onkin, että riittääkö esim. Rovaniemellä. No, tuhat kuuntelijaa yhden pyhän aikana yhtä kirjailijavierailua kohti ja näin jo useana vuonna — tuntuuko riittävän?

Kuvaamataiteen osuus näillä kulttuurijuhlilla on ollut vähintään yhtä suuri kuin kirjoitetun sanan, niin, tavallaan suurempikin sikäli, että koko perinne on saanut

alkunsa Lapin taiteen näyttelystä, josta tuli vuosinäyttely. Sen tasoa on pyritty nostamaan siten, että jyrän jäseneksi kerta kerran jälkeen on kutsuttu alan pätevä esteetikko tai puolueeton maalarikuuluisuus peräti pääkaupungista. Lapin taiteilijoille ja kirjailijoille nämä matineat ja näyttelyt tietysti ovat olleet vielä suuremmasta merkityksestä kuin yleisölle, mutta toisaalta ne paremmin kuin koko Seitapiiri tuskin olisivat syntyneetkään ilman, että nämä napapiirin seudut itse olisivat synnyttäneet, kasvattaneet ja viihdyttäneet niin monia kirjailijoita ja maalareita. Hieman vastaavanlaista voisi kertoa muidenkin taideharrastusten alalta, mutta mainitut ovat kieltämättä olleet etualalla.

Seitapiiri, jonka parissa tässä ajatukset pääasiassa ovat viipyneet, yhtä vähän kuin Kemian taideyhdistyskään ovat syntyneet ja toimineet vain kertavuotisia juhliain varten. Pääasiana niiden olemisessa on tietysti taiteilijoiden keskinäinen yhteydenpito, taiteilijoiden, niinkuin harrastajienkin, taideharrastajien niinkuin asianharrastajienkin. Tämäntapainen toiminta on tietysti yksinä aikoina yhden — toisinaan toisenlaista, se on kuin vuoksi ja luode, mutta kokonaisuutena arvostellen ja näin vuosien jälkeen asiaa muistellen se on hyödyllistä. Ja, mikä tärkeintä, se koituu ei vain asianomaisten vaan myös koko yhteiskunnan hyväksi.

Rovaniemi on, kuten tunnettu, tänä samaisena aikana syntynyt kokonaan uudelleen. Se on rakentanut niin, että se on näkynyt ja kuulunut kauas. Siellä on eletty raukasti, mutta on osattu elää komeastikin, kun niikseen on tullut ja ulospäin on pitänyt näyttää. Vaikka siellä varmasti jokainen tietää ja tejuua, ettei henkinen kulttuuri ole pukeutumista ja peilaamista, on tahdottu silloin tällöin ulkonaisilakin muodoilla osoittaa, että peräpohjalainen tuntee olevansa sellaisena hetkenä juhlassa, nyt siis kulttuurijuhlassa. Ja niinpä on Pohjanhovissa joskus ollut yhtä hienon näköistä väkeä kuin konsanaan Suomen Kulttuurirahaston juhla väen istahtaessa ja pyörähtäessä Helsingin sydämessä, Adlonissa esimerkiksi. Ilmankos vaatimatonta akateemikkomme Martti Haavio, professori siihen aikaankin jo, joka usein yksinkertaisesti unohtaa ulkonaiset muodollisuudet, peräti hämmästeli kun hänet yhdessä tanssaisen matkatoverinsa, fil. tohtori Eino Kauppinen kanssa yhtäkkiä parituntisen pikaisen lentomatkan jälkeen ohjattiin juhlaavalaistuun »hoviin», jossa heidät arkipukuiset armotta istutettiin frakkipukuisten illallispyötyään. Oli estellytkin, että enhän minä, tuota, arvannut, että sitä täällä näin . . .

Toivokaamme juhlijoille, vieraille, isännille, niinkuin yleisöllekin, viihtyisää, virkistävää yhdessäoloa. Antokoot juhlat paljon uusia virikkeitä luovan työn tekijöille!